

“ALEXANDRU IOAN CUZA” UNIVERSITY OF IASI

- Area of study: Finance -

HABILITATION THESIS

**Public Finance and Sustainable Economic Development:
Determinants, Efficiency and Policy Implications**

Candidate: Associate Professor ZUGRAVU Bogdan Gabriel

“Alexandru Ioan Cuza” University of Iasi

Faculty of Economics and Business Administration

Department of Finance, Money and Public Administration

Iași, 2026

REZUMAT

Teza de abilitare intitulată „***Public Finance and Sustainable Economic Development: Determinants, Efficiency and Policy Implications***” sintetizează în **prima secțiune** rezultatele activității de cercetare și didactice derulate după susținerea tezei de doctorat în Științe Economice, Finanțe la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, confirmată prin Ordinul Ministerului Educației, Cercetării și Inovării nr. 3824/03.05.2006, cu titlul „Politici financiar-monetare de ajustare macroeconomică”. Lucrarea reflectă evoluția unei cariere academice desfășurate în mod continuu în domeniul finanțelor publice, politicilor fiscale și dezvoltării economice. Parcursul profesional desfășurat în cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași începând cu anul 1995, de la preparator universitar până la conferențiar universitar, evidențiază o specializare progresivă în domeniul finanțelor publice și al politicilor economice. Această evoluție este completată de activitatea de cercetare postdoctorală desfășurată în cadrul Academiei Române, Școala Postdoctorală Academică în Economie, unde au fost consolidate competențe avansate în analiza politicilor publice și a sustenabilității fiscale. În egală măsură, dimensiunea internațională a activității academice este susținută de mobilități și stagii de predare în cadrul unor universități europene, precum Sapienza University of Rome, University of Lodz, Universidad Politécnica de Cartagena, Istanbul Aydın University, Shizuoka University, Hankuk University of Foreign Studies, contribuind la consolidarea unei perspective comparative asupra finanțelor publice și politicilor economice.

Teza este structurată în jurul a trei direcții principale de cercetare: dezvoltarea financiară și finanțele publice, politica fiscală și eficiența sectorului public, respectiv interacțiunea dintre comportamentele private și finanțele publice. Aceste direcții reflectă atât experiența didactică și de cercetare acumulată, cât și preocupările constante pentru analiza impactului politicilor publice asupra creșterii economice și dezvoltării sustenabile. În ansamblu, lucrarea oferă o sinteză a contribuțiilor științifice dezvoltate de-a lungul carierei academice, evidențiind și coerența unei traiectorii profesionale orientate către analiza și optimizarea politicilor fiscale în contextul dezvoltării economice sustenabile.

Primul capitol este intitulat *Research on financial development and public finance* și este dedicat analizei relației dintre finanțele publice, dezvoltarea financiară și dezvoltarea economică durabilă, cu accent asupra mecanismelor prin care sistemul financiar și calitatea instituțională influențează tranziția către o economie verde. Cercetările reunite în acest capitol

investighează, prin metode econometrice avansate aplicate pe date vizând mai ales state membre ale Uniunii Europene, impactul dezvoltării financiare, al finanțării verzi și al calității instituțiilor asupra consumului de energie regenerabilă și asupra creșterii economice sustenabile. Aplicând modele de regresie panel cu efecte fixe, teste de rădăcină unitară în date de tip panel, precum și estimatori FMOLS și DOLS, alături de analiză factorială pentru construirea unui indice al calității instituționale sau al finanțelor verzi, rezultatele evidențiază rolul esențial al intermedierei financiare, al piețelor de capital și al guvernantei publice în susținerea investițiilor verzi și în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Totodată, sunt analizate mecanismele fiscale de stimulare a activităților de cercetare-dezvoltare, precum și implicațiile structurii cheltuielilor publice asupra performanței economice. *În prima parte a capitolului*, am analizat legătura dintre dezvoltarea financiară, calitatea instituțională și consumul de energie regenerabilă în statele Uniunii Europene, utilizând indicatori compoziți și modele panel. Rezultatele indică faptul că un sistem financiar bine dezvoltat și instituții eficiente sprijină investițiile verzi și creșterea ponderii energiei regenerabile.

În continuare, în *al doilea subcapitol* am extins analiza prin includerea finanțării verzi și am evidențiat relații de echilibru pe termen lung între dezvoltarea sistemului financiar, finanțarea verde și creșterea economică sustenabilă, pe baza unor metode econometrice avansate aplicate pe profilul statelor membre UE. *Al treilea subcapitol* a vizat stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare, analizând practici internaționale și formulând recomandări pentru îmbunătățirea acestora în România, în scopul susținerii inovării. Folosind un model de regresie, cel de *al patrulea subcapitol*, analizează impactul cheltuielilor publice curente și de capital asupra creșterii PIB-ului. Rezultatele empirice arată că cheltuielile de capital au un efect mai puternic asupra creșterii economice decât cheltuielile curente, confirmând teza că investițiile publice în infrastructură și active productive susțin mai eficient activitatea economică. Această secțiune a evaluat impactul structurii cheltuielilor publice asupra creșterii economice, evidențiind diferențe între cheltuielile productive și neproductive și importanța consolidării bugetare. *În ultima parte a acestui capitol*, analiza cheltuielilor publice pentru acțiuni economice pentru statele din Europa Centrală și de Est arată că investițiile în agricultură, transport și cercetare-dezvoltare stimulează creșterea economică, în timp ce alte categorii au efecte mai reduse sau negative.

Al doilea capitol, intitulat *Contributions to fiscal policy, public sector efficiency and debt sustainability*, este dedicat analizării unor teme fundamentale ale finanțelor publice moderne: sustenabilitatea datoriei publice, eficiența utilizării resurselor publice și impactul

politicilor fiscale asupra dezvoltării economice. Studiile reunite în această secțiune investighează dinamica datoriei publice, implicațiile fiscale ale proceselor de ajustare bugetară și eficiența diferitelor categorii de cheltuieli publice în raport cu obiectivele dezvoltării economice. Prin utilizarea unor abordări cantitative și comparative, cercetările oferă o perspectivă amplă asupra modului în care politicile fiscale și gestionarea finanțelor publice influențează performanța economică și stabilitatea macroeconomică. Sunt evidențiate atât determinanții sustenabilității fiscale, cât și condițiile necesare pentru creșterea eficienței sectorului public și optimizarea alocării resurselor bugetare. *În primul subcapitol* am analizat sustenabilitatea datoriei publice în unele țări din Europa Centrală și de Est, folosind date pentru perioada 2000–2019 din surse precum FMI, Banca Mondială și indicatorii de guvernanță (WGI). Modelul econometric include atât variabile economice (creditul către sectorul privat), cât și instituționale (indicele libertății economice). Rezultatele arată că doar câteva țări au politici fiscale sustenabile ale datoriei publice, în timp ce în majoritatea cazurilor sustenabilitatea nu este confirmată, indicând necesitatea unei politici fiscale mai prudente. *A doua parte a capitolului 2* continuă cu cercetarea privind sustenabilitatea, studiul analizând eficiența sectorului public din România în perioada post-criză, utilizând indicatorii PSP și PSE (Public Sector Performance și Public Sector Efficiency) pentru a evalua relația dintre performanță și utilizarea resurselor publice. Rezultatele arată o ușoară îmbunătățire a performanței pentru perioada analizată, dar o scădere a eficienței agregate a sectorului public, cu progrese limitate în administrație și sănătate și o deteriorare generală a eficienței, ceea ce sugerează probleme de strategie în utilizarea fondurilor publice. *Cel de-al treilea subcapitol* are un caracter metodologic și aplicativ, analizând costurile și beneficiile investițiilor în educație, precum și limitele analizei cost-beneficiu. Concluzia principală este că investițiile în educație generează beneficii economice și sociale semnificative și trebuie evaluate prin instrumente riguroase. *Subcapitolul următor* examinează impactul diferitelor categorii de cheltuieli publice asupra creșterii economice în România, evidențiind faptul că investițiile și cheltuielile productive au efecte mai puternice asupra PIB-ului decât alte tipuri de cheltuieli. *Ultimul subcapitol* analizează impactul datoriei publice asupra economiei României, evidențiind faptul că serviciul datoriei, șomajul și inflația contribuie semnificativ la creșterea nivelului datoriei publice. În același timp, creșterea PIB-ului are un efect de reducere a datoriei. Rezultatele arată că o datorie publică ridicată determină schimbări în structura cheltuielilor publice, de la categorii productive către unele neproductive, reducând resursele disponibile pentru investiții, educație și sănătate și afectând negativ creșterea economică.

În **capitolul trei** al tezei de abilitare, am explorat interacțiunea dintre comportamentele individuale, deciziile economice private și efectele acestora asupra finanțelor publice. Cercetările analizează impactul unor comportamente private asupra veniturilor și cheltuielilor publice, eficiența investițiilor publice, relația dintre investițiile publice și dezvoltarea economică, precum și implicațiile îndatorării publice asupra structurii cheltuielilor bugetare. O contribuție originală este reprezentată de analiza conceptului de „vice-related deficit”, prin care sunt investigate efectele consumului de produse cu externalități negative asupra echilibrului finanțelor publice. Studiile evidențiază necesitatea integrării dimensiunilor sociale și comportamentale în evaluarea politicilor fiscale și a sustenabilității bugetare. Acest capitol marchează consolidarea direcțiilor de cercetare dezvoltate anterior și extinderea acestora către abordări interdisciplinare care combină analiza economică, finanțele publice și economia comportamentală. Interesul pentru eficiența utilizării resurselor publice și pentru mecanismele care influențează echilibrul bugetar poate fi asociat atât experienței academice acumulate în domeniul finanțelor publice, cât și competențelor avansate de cercetare dobândite în cadrul programului postdoctoral al Academiei Române. În această etapă, preocupările au evoluat de la analiza strict fiscală către înțelegerea relațiilor complexe dintre comportamentul agenților economici, politicile publice și dezvoltarea economică sustenabilă. Studiul din *prima parte a subcapitolului trei* introduce conceptul original de „vice-related deficit”, definit ca diferența dintre veniturile fiscale din accize și costurile publice generate de consumul de produse nocive. Analiza pe un eșantion de 68 de țări demonstrează că politicile publice corective aplicate viciilor pot reduce direct deficitul bugetar general și îmbunătăți sănătatea publică, însă abordarea trebuie diferențiată: în timp ce taxarea tutunului aduce venituri mari datorită dependenței (efect pozitiv pe sold), alcoolul necesită măsuri stricte de combatere a pieței negre (efect negativ pe sold). În cazul benzinei, rezultatele susțin necesitatea promovării unor alternative verzi pentru limitarea efectelor negative asupra PIB-ului.

Cel de-al doilea subcapitol investighează rolul fiscalității din perspectiva guvernanței și a interesului public, analizând dacă sistemele fiscale servesc prioritar cetățenii sau obiectivele administrației publice. Studiul analizează impactul indicatorilor de guvernanță asupra veniturilor fiscale totale nete (TTRN) pentru 104 țări, folosind date panel pe perioada 1996–2016. Rezultatele indică faptul că îmbunătățirea calității reglementării, stabilitatea politică și controlul corupției cresc veniturile nete, în timp ce aplicarea strictă a legii (rule of law) generează costuri care reduc beneficiile nete pentru cetățeni.

În *a treia parte* a subcapitolului trei, analiza este orientată spre rolul ajutoarelor de stat în contextul crizei financiare, evidențiind necesitatea coordonării la nivelul Uniunii Europene pentru evitarea distorsionării pieței interne. Rezultatele subliniază că, în condiții de criză, ajutoarele de stat sunt justificate pentru deblocarea creditării, susținerea investițiilor și menținerea stabilității economice, cu condiția respectării regulilor de concurență și a unei intervenții coordonate la nivel european. *Cel de-al patrulea subcapitol* al capitolului trei analizează relația dintre investițiile publice și dezvoltarea economică în România. Rezultatele arată că, deși investițiile de capital sunt importante pentru creștere economică, productivitate și nivelul de trai, în perioada 2006–2009 corelația dintre cheltuielile de capital și PIB este pozitivă, dar slabă. Acest lucru sugerează că impactul investițiilor publice asupra creșterii economice a fost limitat, pe fondul unei ponderi reduse și în scădere a acestor cheltuieli în bugetul public.

În *ultimul studiu aferent subcapitolului trei* sunt analizate efectele datoriei publice asupra structurii cheltuielilor bugetare din România, evidențiindu-se faptul că un nivel ridicat al îndatorării limitează finanțarea domeniilor cu impact pozitiv asupra economiei. Studiul utilizează clasificarea funcțională (COFOG) și arată că datoria publică, împreună cu inflația și șomajul, determină o reorientare a cheltuielilor de la categorii productive către unele neproductive, reducând resursele disponibile pentru investiții, sănătate și educație. Concluzia principală este că, deși deficitul public poate stimula pe termen scurt creșterea economică, îndatorarea excesivă, în special în economii vulnerabile, are efecte negative pe termen lung prin **deteriorarea structurii cheltuielilor și reducerea investițiilor productive.**

A doua secțiune a tezei de abilitare prezintă direcțiile de cercetare viitoare ale candidatului, în continuarea preocupărilor consolidate în domeniul finanțelor publice, politicilor fiscale și dezvoltării economice sustenabile, pe baza unei abordări empirice și econometrice aplicate în principal datelor la nivelul Uniunii Europene.

Prima direcție *vizează sustenabilitatea fiscală și disciplina bugetară în contexte de criză*, cu accent pe analiza comparativă a dinamicii deficitului și datoriei publice în statele UE. Se urmărește evaluarea capacității statelor de a menține echilibre fiscale sustenabile în condiții de șocuri economice, precum criza financiară 2008–2009 și criza COVID-19, inclusiv în raport cu respectarea regulilor europene de guvernanță fiscală.

A doua direcție este reprezentată de *politici fiscale anticiclice și constrângeri instituționale în context de criză: evidențe empirice din pandemia COVID-19*, prin analiza eficienței măsurilor fiscale și bugetare adoptate de statele UE (măsuri ce au vizat veniturile

bugetare, cheltuielile bugetare, garanții și sprijin de lichiditate). Se urmărește evaluarea impactului acestora asupra principalilor indicatori macroeconomici și asupra sustenabilității fiscale, în contextul limitelor instituționale și al regulilor bugetare europene. A treia direcție de cercetare vizează *relația dintre politica fiscală, comportamentul agenților economici și dezvoltarea economică sustenabilă*. Se are în vedere analiza modului în care instrumentele fiscale influențează deciziile firmelor privind investițiile, antreprenoriatul, responsabilitatea socială corporativă și alocarea resurselor. În ansamblu, cercetarea viitoare este orientată spre consolidarea contribuțiilor empirice în domeniul finanțelor publice, creșterea vizibilității internaționale și dezvoltarea de colaborări academice și proiecte de cercetare.

În partea a treia a tezei de abilitare este prezentată lista de referințe, care include lucrările bibliografice aferente studiilor și contribuțiilor științifice menționate în cuprinsul tezei. Teza se încheie cu secțiunea de anexe, care cuprinde materiale suplimentare relevante pentru susținerea și documentarea activității de cercetare prezentate